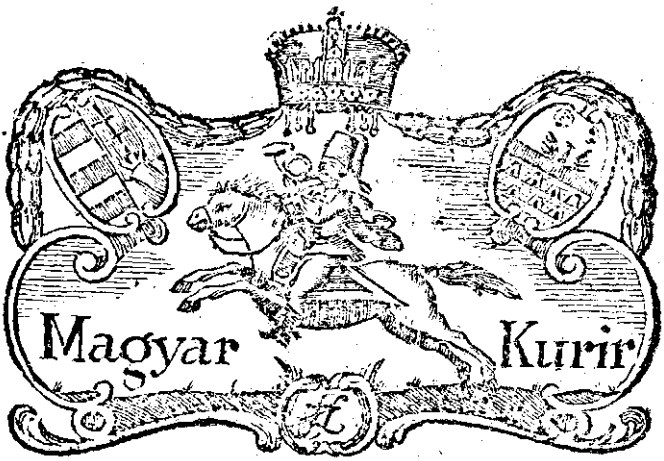

A' ROMAI TSASZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Indúlt BÉTSBÓL *Szombaton* 26. *Január.* 1788.

Austria.

Vajon tsatára kerekedünké a' Törökökkel, vagy minden hadi-készületek tsak a' Török nyakosságot a' Frigyes Muszka kezére játzódtató ijesztö eszközek légyenek? erröl a' mi Politikusainknak vélekedések máig-is kétségesek. Az ugy nevezett meszszebb látó Politikusok azomban fogadni akarnak, hogy minden hadi-készületek tsak a' jóbb moddal meg-esendö békeségnek eszközei; mert ezek elött valamint a' Prusszus maga meg-határozása kettös értelmünek, ugy a' Frantzia tehetetlen halgatása tsak

edgy kis pausának láttatik. A' F. Monárkhának u-gyan, kiröl ugy tartatik, hogy minél elöbb Bukovinába menvén, onnan megint Bétsbe viszsza-jöne, és még annak-utánna fogna egész Tábori-készulettel a' Magyar-országi Táborhoz le-menni, már minden Konyhára tartozó Tábori-eszközei le indittattanak. Az Austriai Lombárdiai Sergek, mellyek nem régiben a' Magyar-országi Táborhoz menendö parantsolatott vettenek vala, a' közönséges levelek-szerént már rég útban vagynak, és minden orán a' Magyar Haza küszöbeire lépnek. A' hadi Lóvak, vonó és vágni való marhák a' F. Tsászár számára tellyes szorgalmatossággal vásároltatnak. A' hadi-éles-házok egész igyekezettel töltetnek. *Studgárdból* ezen honapnak 11-dikén oly rendelés hirdetteretett-ki, melyszerént a' F. Tsászár kivánságára *Ignátzi Májer Ferentznek* meg-engedtetett, hogy azon 2000 hámos lovakat, mellyeknek vételekre már a' F. Ts. és K. Udvarral kötést tett, minden akadály-nélkül vásárolhassa és által költoztethesse. A' F. Monárkhának kérésére a' Bavériai Palátinátus-béli Papi-Fejedelem-is 40-ezer mérö buzát engedett által illendö árrán ö Felségének. A' katonák-szedésének, az ágyuk és más hadi-készületek költséges vitelének nints vége hasszsza. A' hadi-gazdaságot folytató Tisztek' számvetése-szerént csak a' Magyar-országi széleken fekvö Tábor minden honapban 7000 ökröt falatoz-fel; hól a' kenyér, a' széna, az abrab 's több effélék? Ha mind ezek a' végheterlen költségek és szünés-nélkül-való hadi-készuletek békeséget jelentenek — adjon Isten, a' Sz. *Dávid* éneke-szerént, csendes békeséget e' földen; de — A' napokban edgy fö Hadi-Tiszt edgy bizonyos *Feldmarsallal* fogodni akarván, hogy noha nagyak a' hadi-készületek mégis háború nem lé-

szen;

szen; a' *Feldmarsalról* azt irják, hogy fogadni akar vala, hogy hábórú lészen; és ekkor igy szólla a' másik: ha már a' *Feldmarsal* Ur készsz fogodni, hogy háború lészen, nékem nem bátorságos a' békesség mellett fogodnam. — A' F. Ts. és K. Tábori Isteni szólgálatra tartazó dólgok-is már elöre el-indittattaknak lenni mondatnak; és az iratik, hogy edgy hadi Férfiunak-is a' Táborból másuva levelet küldeni tellyességgel nem szabad; hanem ha már azt elöre az Obestere meg-olvasván meg-engedi. — Tsernovitzba 50 negyven-nyóltz fontú gollyobisos ágyuk érkezének-meg a' múlt napokban, az ahoz tartazó készulettel.

Török-ország. A' Konstántzinápollyi Levelek azt erösitik, hogy a' Török Udvar *Rágusát* és több más oltalma és hatalma alatt lévö Közönséges-társaságokat arra vett légyen, hogy az esztendönként szokásban lévö adott 4 esztendokre elöre fizessékki, mellyért ezeknek bizonyos igéreteket tett. — A' nagy Vezér olly ki-dólgozott modot mutata-bé nem régiben a' Divánnak, mely-szerént a' jelen-való háború éppen nem a' régi Török szokás-szerént folytattatik. A' Tiszteknek és más fegyvert viselöknek, a' régi szokás-szerént meg-nem engedtetik, hogy minden kintseiket és vagyannyokat magokkal többé a' Táborba vigyék, hanem azt Konstántzinápolyban kelletik hagyni, hól kinek kinek viszsza-jöveteléig jó gondviselés alatt tartatik; ha pedig a' hadban el-találna esni, az örökösöknek viszsza-adatik. Ezzel azt akarja a' Török Udvar el-kerülni, hogy a' maga ellenségét a' gazdag prédáktól el-zárja, és a' maga Népét-is annak jószágának zálogba létével hüségben meg-tartsa. — Az Ásiai Gyalag népnek edgy nagy része, kik némely iroktól igen gyenge

ſanyelű Katonáknak lenni iratnak, azt a' parantsolatot vette, hogy mennél nagyobb ſiettséggel a' Belgrádi környékre útozzanak. — Edgy Otzakov mellöl jött Görög kereskedő azt erőſiti, hogy az Otzakovi Baſsa Kerſonba ſzökött, félvén, ne hogy ő-is, mint az ő Kinburn ellen ſzerentsétlénül tsatázott Tárſa ſinorral végezze életét, és Hertzeg *Potemkin* által Pétervárába küldetett. — Az Egyiptomból viſzſza-jött Tengeri Vezér *Kapután* Baſsa éjjel nappal a' maga hadi hajojit kéſzitteti, hogy mihely az idő engedi a' Fekete-tengerre vitorlázhaſsan. A' Nagy Vezér Fébruáriusnak elején váratik a' Táborhoz. — A' Konſtántzinápolyi *Muſti* le-tétettetett. — Ha ezen jelen-való Török-háború, azt irja edgy iró, engedelmes útakan modakan minél hamarább véget nem talál érni, moſt jutottúnk bizonyoſon az idonek azon punktumára, melyben a' Török kevélység erőſzakoſon fog meg-aláztatni; mert azokon az ő már tudva lévő ellenségein 's ellenségi Frigyeſsein kivül, kik már ellenne fegyverbe öltéztek, még a' Perſiai ugy nevezett *Szophia*-is a' Muſzkának frigyes baráttságát igéri, mely-ſzerént az Áſiai Tartományokban, ſzámos és hatalmas hadakazó népével munkát adjon a' Töröknek. A' Skutari Baſſa, a' Török ellen portoskadó Egyiptombéliek ezen alkalmatoſsággal mind jó ſzólgálatot tehetnek. — Némely Levelek-ſzerént Teſsaloniából-is 1000 *Jurákok* az az: fel-mezittelen tolvajok vagynak Belgrád-felé útban, kik minden orán meg-érkezni mondatnak, tsak késén ne jönének. — A' Molduvai és Oláh-o-ſzági Török Tábor mind Lovaſokból áll, a' miéink ellenben Bukovinában többnyire gyalogok; (azt irják innen) de Sántzal, ágyukkal és Spanyól

faran

ſaranpokkal ugy körül vagynak övezve, hogy *Mahumed* maga ſem ugrathatna közikbe. — Pántsováról irják: Itten 1200 ember áſsa éjjel nappal a' Sántzot, és 16 eſztendösökön feljül 60-nig mindennek fegyvere és 120 kemény töltéſe, mozgásban van minden, ollyonak a' hadi-kéſzületek, mellyekröl a' mi leg-vénebb Ilyrusaink-is ſoha tsak nem-is álmadazhattanak vólna; az én következendö levelembe Belgrádról-is léſzen azt tartom mit irnom. — Dec. 27-dikén Homolitzban 2 Spionak fogattattanak-meg, kik közzül edgyik *Ilyriai* kereskedö Homolitzból-való, a' máſik pedig Szemlini, és meg-kötöztetve Pántsovára vitetének. Ugyan ekkor 3 nap alatt 1000 liſztel meg-terhelt ſzekerek érkezének ide. — A' Stáſſétáktól itt edgy fertály oráig alig nyugſzik az út 's t. — Már ugyan vala emlékezet a' mi Leveleinkben ezen tudoſitásról, de minthogy a' név és a' történet nevezetes, ezen bövebb tudoſitáſt ſzóról ſzóra ide iktattyúk. „ A' múlt eſztendöben Dec. 22-dikén érkezék Pétervárába Hertzeg *Potemkintöl* edgy Kurir azon izenettel, hogy Fö Vezér *Tökeli* a' Hertzeg parantsolatjára *Oct.* 25-dikén a' Kubán vizén által menyén, 3 hetek alatt a' körül belöl lakó tólvaj nemzettséget egéſzſzen ki-irtotta, és azon környéket egéſzſzen a' Havas-hegyekig ſzabaddá tette. A' Kubániaiaknak minden hajlékjokat kunyhajakat fel-égette, ſemmivé tette, azoknak minden mozdulható vagyonnyakat el-vette. Némely réſze ezeknek Faluikat, gyermekeiket és magok életeket az ellenség boſzſzúálló kezében ſzemlélvén, követeket küldettenek a' Vezérhez, és önként magokat a' Muſzka hatalom alá adták, kiknek ezen fel-tétel alatt kegyelem-is adatott. — Nem kételkedünk felölle, hogy a' mi E. Olvaſoink közzül ſokon kiván-

vánnak azon mostani környül-állások-szerént való á-brázalotakat, mellyek mi-nállunk mindeneknek-szemeik elöttt forognak. A' Divány, vagy a' Török-fö Tanáts itten annak valósága-szerént le-festetett; melyet hogy az E. olvasok-is képzelhessenek, miis ide irunk. Ezen Tanáts egy fél-hóld forma kerületben ül; ennek közepén ül a' *Nagy Vezér*, mellette jóbb-kéz-felöl a' *Mufti*, az-után a' *Kapután Bassa* vagy a' Nagy Tengeri Vezér, ez-után a' *Státus Titoknakja*, ez-után a' *Kajmakán* vagy a' *Nagy Vezérnek* Vicéje, végtére jóbb kéz-felöl a' *Janitsárok Agája*. — Balkeze felöl a' *Nagy-Vezérnek* az ugy nevezett *Europai Fö Biró*, ez-után az *Asiai* és *Natoliai Fö Biró*, ez-után a' Birodalom 3 Kints Tárnakja, ez-után a' *Rájisz-Effendi* vagy Nagy Kantzellárius. Ezekböl a' 12 személlyekböl áll az egész Divány, kik fél-hóld forma kerületben ezen meg-irt rendel ülvén, a' Tanáts-házba bé-szólgáló edgy ablakban könyökölve a' Tsászár-is mindent balgathat titkon; de a' Tanáts házba bé-soha sem mégyen. — A' Múftit azért tették-le; mert békességet jóvaslott. —

Digitized by Central European University Library, Budapest

Elegyes Tudositások.

A' Muszka rend-kivül-való hadi-készületeknek le-irásit következendö Levelünkre bizván, tsak azt jegyezzük-meg, hogy a' Fö Nagy Hertzeg-is ezen Táborozásban személlyesen kiván meg-jelenni. — A' F. Ts. és Királyi örökös Tartományokbéli minden Professoroknak azon intö parantsolat tétetett, hogy ki-ki a' maga tanitó székéböl a' külömbözö Vallásokról, azoknak szokásaikról és tzeremoniájikról minden vagdalozás-nélkül egész betsülettel szóljanak; és az azokban lévö viszsza-éléseket-is tsak ugy adják elé,

elé, hogy az által a' Vallás ne óltsáraltafsék. — Minthogy a' mái ki-nyilt fzemü világban ritka példa, újságúl hozzák elé az irok, hogy a' F. Monárkha edgy Nemes Ts. és K. Német Teftörzö Seregbéli Tifzt Leányának kérésére meg-engedte légyen, hogy Apátzává légyen. — Litvániában oly nagy éhség és drágaság kezdett lenni, a' mint irják, hogy a' fzegénység tsak alig tafzitt edgy napot a' máfikra; mert a' kiknek magok fzükségek felett van gabonájók Kiovba küldik, hól a' Mufzkák edgy köböl buzáért 70 Lengyel forintokat fizetnek, edgy köböl zabért pedig 50-ent. — Edgy Bukovinai Levél-fzerént, ezen honapnak 2-dikán azt inftálják vala az Ohláh-orfzági Boérok vagy Nemefek a' Tsernovitzi F. Ts. és K. Tifztvifelöktöl, hogy a' magok kintseiket és drágább jófzágaikat költeztethefsék által az ö oltalmak alá; mivel a' Törököknek minden orában esö pufztittáfok miatt azokat bátorságban nem tarthattyák. Ezt a' fö Kormányazó f. ék meg-engedvén, véghetetlen kintset mondanak oda takarittattnak lenni, mely nagyobb részén aranyból ezüftböl, drága kövekböl és gyöngyökböl áll, és különös gondvifelés és petsét alatt tartatnak. — Midön nem régiben Feldmarfal G. *Lásci* azon fohajtozna a' Monárkha elöttt, hogy azon rettenetes ágyuknak és más hadi-készületeknek le-költeztetések véghetetlen fokban kerülne, igy felele a' bölts Monárkha: Azt én látom és érzem, és ha edgy ollyon P — — találhatnék, ki a' Törököt a' — — — — — — — — — meg-verhetné, örömöft két Generálisi fizetéft adnék néki, és ezen költséget nemis tenném — de, Ezek a' hatalmos efzközök az én Népemnek és Birodalmomnak oltalmazására. —

Azt

Azt irja edgy iró: Frantzia-orſzág Pausál, Hóllándia az ő ſokba került nyavallyáját annak meg gyogyuláſa után ſzégyelli, Spanyól-orſzágnak máig-is ſzivén fekſzik Gibráltár, Ánglia *Cartheárt* Urat nagy pompával és 20-ezer font Sterling eſztendei fizetésſel küldi Khinába Követnek, hogy a' maga elore el-nézett kereskedésbéli tzélját el-érje, Pruſzſzia halgatva vigyáz, az egéſz Világ az Auſtriai és Muſzka Udvaraknak elsoségeket, hatalmakat és baráttságokat láttatik irigyleni; kérd-meg a' Törököt mit tsinál? 's maga ſe tudja. Minden héten leg-alább 3-ſzor tartatik gyüléſe a' Diványnak, de ha tsak Konſtántzinápolyban-is már rend-kivül-való a' ſzükség, még-is a' békeſséget jóvasló *Mufti* hivatalától meg-foſztatik — nem tudhattya ſenki mit akarnak. — Kálkuttából Auguſtusnak 21-dikén 1787-ben irják, hogy a' Khinai Tsáſzár *Kienlong* 48 eſztendeig tartott Uralkodáſa után meg-halálazott, és az ő Unokája *Hoángki*, edgy 18 eſztendös ifjú ült az ő Tsáſzári ſzékibe, kiről már elöre igen nagyokat reménylenek.

A' 2. N. Székely gyalog Sergekben az Ujj-eſztendönek elein 12 Záſzló-tartok tétettenek, többnyire mind Hazaſiak, és igy ezen 2. Regement-is tsatázó lábon áll. — Bétsben pedig a' Táborhoz Méſzáraſokat gyüjtenek és fogodnak — Edgy máſok felett elöre-látni kivánó Politikus, ki mind Frantzia, mind Anglia és más Orſzágoknak belsö és külsö állapotjokat esméri, ugy bátorkodik itélni, hogy az Anglusnak a' Frantziával kötött ſzövettsége tsak a' következendö dólgokra-való jóbb kéſzületnek el-takaró firhangja, és ezen frigy minden orán tüzet fog ſzorni a' Tengeren. Frantzia-orſzág, Anglia, Hollándia, Pruſzſzia és Spanyól-orſzágok mondatnak ezen firhang alatt dólgozni. Frantzia-orſzág a' mült honapnak 30-dikán tsák 140 milliomat vett költsön. Mit jelent ez? Vigyáz, hogy a' játágotásnak napján az ö ſzomſzédjaitól olajnélkül ne találtassék lámpáſsa.

Sz. S.